

УДК 130.31

Завальна Д. О.¹, Арсентьева Г. О.²

¹ студ. гр. ФЕУ-116 ЗНТУ

² канд. філос. наук, доц. ЗНТУ

СПІВЗВУЧНІСТЬ ПОГЛЯДІВ ПРО ЛЮДСЬКУ СУТНІСТЬ Н. АББАНЬЯНО І Л. ФЕЙЄРБАХА

Робота Л. Фейєрбаха «Основні положення філософії майбутнього» і робота Н. Аббаньяно «Позитивний екзистенціалізм» дуже співзвучні. Обидві присвячені особливостям зв'язку «Я – Ти», обидві підкреслюють, що справжнє буття людини, справжня людська сутність є наслідком саме цього зв'язку, бо окрема людина, як щось відокремлене, не укладає людської сутності в собі ні як в суті моральній, ні як в мислячій. Людська сутність проявляється тільки у єдності людини з людиною, в єдності, спирається лише на реальність відмінності між Я і Ти.

Італійський філософ приймає особливу для всіх екзистенціалістів установку, що завдання філософії полягає не в створенні деяких абстракцій, не в замиканні себе в «Вежі зі слонової кістки», а в аналізі проблем, що стоять перед людиною в повсякденному реальному житті. Філософія повинна прояснити, що таке людина і в чому її призначення. І в цьому питанні думка Н. Аббаньяно більш схожа не з екзистенціалістами, а більш збігається з поглядами Л. Фейєрбаха на сутність людського «Я». Так, як і більшість

екзистенціалістів, Н. Аббаньяно наполягав, що проблеми філософії стосуються, передусім, буття людини, але не людини взагалі, а конкретного неповторного індивіда, який повинен усвідомити свою ситуацію і взяти на себе відповідальність за свою долю і долі історії. І саме в цьому його схожість з Л. Фейєрбахом. В тому, що само здійснення людського «Я» відбувається краще за все у зв'язку «Я – Ти», бо людина ніколи не існує як ізольована і відокремлена істота, вона завжди знаходиться в відношенні зі світом і з іншими людьми. Тому екзистенційний аналіз повинен бути не аналізом індивідуальності, а аналізом відносин, які безпосередньо виходять за рамки окремо взятого індивіда. І головним серед всіх цих відносин є його ставлення з буттям. Людина в справжньому сенсі стає людиною, лише коли він ставить собі питання про буття. Власне людина - це і є те «істота, яке шукає буття». На відміну від речей, які завжди дорівнюють самим собі, людина екзистує, тобто має здатність виходити за свої початкові межі.

Зміст поняття буття в екзистенціалізмі трактується специфічно. Якщо в матеріалістичної традиції буття - це перш за все світ реально існуючих предметів, світ речей, в екзистенціалізмі дане поняття набуває зовсім інший зміст. Уже Хайдеггер поділяє терміни «буття» і «сущє». Сущє - це і є світ речей, світ реальних подій і сама людина як істота в світі. Буття ж відрізняє себе від усього сущого. Воно «не якась притаманна сущому риса»; але «інше, всього сущого є не-сущє» і, отже, «ніщо», яке і «перебуває як буття» Таким чином, Хайдеггер вважає, що ніщо - це і є «саме буття».

Хоча вчення про буття Хайдеггера наповнене таємничістю і містицизмом, все ж деякі його пункти чітко виокремлені:

- а) буття і сущє не одне і те ж;
- б) буття завжди розташовується над сущим і за його межами;
- в) людина може вступати в стосунки із сущим (світом і самим собою), лише оскільки він перебуває в зв'язку з буттям;
- г) буття - це по суті ніщо.

Як бачимо, Аббаньяно замінює хайдеггеровське «сущє» для позначення окремо взятої людини, терміном «індивід» або «істота». Аббаньяно прямо трактує буття як «належне, або цінність» Таким чином, в екзистенціалізмі Н. Аббаньяно категорії буття і ніщо втрачають своє суто онтологічне значення, як у М. Хайдеггера, і знаходять нове, аксіологічне значення. Як у Л. Фейєрбаха. За Н. Аббаньяно, екзистенція людини складається у віднесенні себе до буття, тобто до сфери цінностей, в русі від своєї фактичності (яку Аббаньяно, на відміну від Хайдеггера, стане позначати терміном «ніщо») до трансцендентності. Тоді виявляється, що людина як екзистенція завжди більше ніж ніщо, але менше ніж буття. Екзистенція - це завжди лише відношення з буттям, бо якби вона стала буттям, людина перетворилася б в Бога. Буття як світ цінностей знаходиться перед людиною не як щось дане і

гарантоване; воно постає перед нею як можливість, яку вона може прийняти або відкинути; тому людина і виявляється «відповідальною за буття». І теж, як і Л. Фейєрбах, Н. Аббаньяно, наголошує на тому, що все це стає можливим лише у сумісному співіснуванні людей у зв'язку «Я – Ти», коли Ти уможлиблює екзистенцію Я, а Я уможлиблює екзистенцію Ти. Отже, існування має сенс лише в ставленні до буття не лише свого, а й Іншого. Бути чи не бути вільним - людина вирішує в ході свого вільного вибору, який допомагає їй стати самою собою, але ж обов'язково не порушуючи при цьому свободу того, з ким у неї зв'язок «Я – Ти».

Як бачимо, у Л. Фейєрбаха і Н. Аббаньяно дійсно багато спільного у поглядах на людську сутність.